

Til Belysning af Jisserforholdene er en Jisserstatistik paabegyndt, væsentligt udgaaende fra Jisserkonjulenten; denne Statistik tør ventes efterhaanden at give et stedse fyldigere og paalideligere Materiale. Endog for Skovdrift foreligger der paa Grund af dennes ejendommelige Karakter, dels som Statsdrift, dels som privat Drift under nøje Kontrol, nogenlunde fyldige Oplysninger. Vort Næringsliv findes saaledes i mange Henseender statistisk belyst. Meget af det her nævnte kunde være fyldigere og bedre, men vi staa dog intet Sted paa her Bund.

Det sagdes ovenfor, at for Haandværket og Industrien, den af Næringsvejene i snevære Forstand, der saaledes bliver tilbage, foreligger der kun lokale Arbejder og spredte Underjøgelse i statistisk Henseende. Men gaar man længere tilbage i Tiden, var man endog bedre stillet end nu til Dags. Tidligere Tidens Kontrol med Produktionerne, dels af Stattehensyn, dels ifølge Næringslovgivningen, gav Oplysninger, vi nu savne. Man kendte langt bedre end nu det virkelige Antal Arbejdsgivere og Arbejdere i hvert Haandværk. Man kendte nøje haade Fabrikshervernes og Fabriksarbejdernes Tal. Hvad man nu kun veed om enkelte statskontrollerede Industrier (Ol, Brændevin, Sukker, Margarine), vidste man den Gang om mange: hvor meget Korn der maledes, hvormegget Ol der bruggedes, hvor meget Væred der tilvirkedes, hvormange Rattuner der trykkeses o. s. fr.

Alt dette er der, som sagt, kun lidet tilbage, og det er derfor ikke underligt, at der længe har været sig Trang til Redegørelser paa Haandværkets og Industriens Omraade. Dette saa meget mere, som der ved den ejendommelige Udvikling, Haandværk og Industri har haft, ikke mindst i de sidste Slægtled, og ved de mange Samfundsspørgsmaal, Industrierhvervene have sat i Bevægelse, dels med Hensyn til Sammenstød med de andre Erhverv, dels med Hensyn til Krav til Statsmagten, dernæst overfor de egentlig sociale Spørgsmaal, Forholdet imellem Arbejdsgiver og Arbejder, endelig i den indbyrdes Kollision mellem Haandværk og Storiindustri, har rejst sig stedse stærkere Krav paa dog i det mindste at faa elementære Oplysninger om Omfanget af Industri og Haandværk, Produktionernes Antal, Arbejdernes Tal o. s. fr. I Udlandet er man da ogsaa rykket disse Spørgsmaal nærmere paa Livet, og man styr nu til Dags ikke nogen Nøje, Tid eller Penge for i smaa som i store Stater, i Nordens øvrige Lande som i Tyskland, Frankrig, Østerrig o. s. v. at søge at komme til Bunds i de faktiske Forhold vedrørende Folkets industrielle Liv.

Ogsaa herhjemme har der ofte været rejst Ønsker om en fyldigere Statistik paa det nævnte Omraade, og direkte er et saadant Ønske fremkommet for Finansministeriet, idet Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk i en Skrivelse af August Maaned 1895 har endraget Finansministeriet om at tage Initiativet til Udarbejdelsen af en fyldig og omhyggelig Erhvervsstatistik eller dog i det mindste en dansk Industristatistik. Det har ogsaa været en af det reorganiserede statistiske Bureaus første Opgaver at bekræftige sig med denne Sag.

Naar nu Tiden er naaet til, at vi ogsaa herhjemme maa tage Sagen op til Behandling, da staa vi her som andetsteds over for den samme Vanstæthed og de samme Spørgsmaal, som i det hele have bevirket, at disse Forhold sent og mangelfuldt have kunnet belyses. I Fællesrepræsentationens ovennævnte Skrivelse udtales der Ønsket om en Erhvervsstatistik eller dog i det mindste en dansk Industristatistik. Allerede her møder man straks et vigtigt Tvivlsspørgsmaal. Ved en Erhvervsstatistik maa der formentlig forstås en Statistik vedrørende det hele Erhvervsliv her i Landet, ved en Industristatistik en Statistik særlig vedrørende Haandværk og Industri. Nu er der i og for sig ingen Grund til, at de, der ønske en Industristatistik, skulde udvide Ønsket til noget saamangfoldigt Gange vidtløftigere som en Erhvervsstatistik. Naar man nemlig i forskellige Afdelinger kan belyse Landbrugsforhold, Handelsforhold, Industrieforhold osv., saa gør dette i og for sig den samme Nytté, som om alt skal behandles under et, og da overalt og under alle Omstændigheder Tid, Penge og Kræfter ere begrænsede, foreskrive Forholdene naturligt, at man ogsaa deler og begrænser sit Arbejde. Saaledes har man ogsaa gjort overalt i Udlandet; man har selv hvor man gif videst, udeladt visse Hovederhverv og overladt dem til Specialunderjøgelse. For os herhjemme er denne Vej saa meget rimeligere, da der — som anført — paa andre erhvervsstatistiske Omraader end det industrielle alt foreligger et betydeligt Materiale.

Disse Bemærkninger gælde, hvis man ved en Erhvervsstatistik forstaaer en saadan, hvor hvert Erhverv behandles dybt og indgaaende, saaledes som man tænker sig, at Industristatistikken skulde behandles. Forstaaer man derimod derved en almindelig Øverstigt over Befolkningens Fordeling i Erhverv, hvor Hovedvægten altsaa ikke lægges paa Virksomhederne, men paa Individierne, da bliver Spørgsmaalet et andet. Dels er det nemlig altid af den største Interesse at